

Upadłość kaucjodawcy po ustanowieniu kaucji bankowej

We współczesnym obrocie gospodarczym kaucja powszechnie uznawana jest za najbardziej pewny i bezpieczny rodzaj zabezpieczenia wierzytelności. Uważa się, że gwarantuje ona wierzycielowi szybkie oraz pełne zaspokojenie jego roszczeń do wysokości zabezpieczenia, niezależnie od negatywnych zdarzeń odnoszących się do kaucjodawcy po jej ustanowieniu. Przeświadczenie to można zakwestionować w świetle obowiązujących przepisów prawa upadłościowego. W niniejszym artykule zostanie przeprowadzona analiza wpływu upadłości kaucjodawcy na status prawny ustanowionej kaucji bankowej.

TOMASZ CZECH

W prawie polskim nie wprowadzono ogólnej regulacji prawnej kaucji jako zabezpieczenia wierzytelności¹. Instrument ten stanowi przede wszystkim twór praktyki. W obrocie gospodarczym występuje on pod rozmaitymi nazwami (kaucja pieniężna, kaucja gwarancyjna, kaucja zabezpieczająca, depozyt zabezpieczający, rezerwa obsługi długu itd.)². W pewnym uproszczeniu można wyróżnić w polskiej praktyce dwa typy kaucji. Są to modele empiryczne zabezpieczenia (niekiedy łączone ze sobą)³.

W pierwszym modelu kontrahent (kaucjobiorca) zatrzymuje część sumy pieniężnej, którą jest zobowiązany zapłacić drugiej stronie (kaucjodawcy) z tytułu ceny lub wynagrodzenia. Zatrzymana kwota (ang. *retention money*) stanowi kaucję i zabezpiecza wierzytelności kontrahenta wobec drugiej strony wynikające z tego samego lub innego stosunku prawnego. W odniesieniu do tej kwoty dochodzi do odroczenia terminu płatności ceny lub wynagrodzenia na rzecz drugiej strony. **Innymi słowy, kaucjobiorca nie otrzymuje**

¹ Por. np. J. Gołaczyński, A. Stangret, *Zabezpieczenie o charakterze kaucyjnym*, Rejent 2001, nr 11, s. 69 i n.; I. Heropolitańska, *Prawne zabezpieczenia zapłaty wierzytelności*, Warszawa 2018, s. 435; A. Janiak, *Kaucja jako zabezpieczenie wierzytelności* [w:] *Współczesne tendencje w dziedzinie zabezpieczenia wierzytelności* (red. T. Sokołowski), Poznań 2013, s. 53 i n.; A. Olejniczak [w:] *System prawa prywatnego*, t. 5 (red. K. Osajda), Warszawa 2020, s. 1239-1240.

² Nazwa kaucji pochodzi od łacińskiego słowa „*cautio*”, które oznacza m.in. środek ostrożności oraz rozagę.

³ Odrębnie należałoby ocenić konstrukcję prawną kaucji za opakowanie (np. za zwrot butelki). Jak się wydaje, nie stanowi ona zabezpieczenia wierzytelności, lecz pełni inne funkcje w obrocie gospodarczym.